

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON KIRJASTO TOIMINTAKERTOMUS 2013

1. Johtajan katsaus

Kirjaston vuosi 2013 oli osin yllätyksellinen, mutta tulokseltaan silti hyvä. Tulos- sopimusneuvotteluissa asetetut erityistavoitteet, e-kirjojen käytön tehostaminen sekä tarkoituksenmukaisten ilta- ja viikonloppuaukioloaikojen varmistaminen, toteutettiin.

Kirjasto siirsi koko kurssikirjaston sekä osan vapaakappalekokoelmasta uusiin paikkoihin väistöön tulevan lounasruokalan sekä sen edellyttämien putkitöiden tieltä hyvin lyhyellä varoitusaajalla. Myös muita kokoelma- ja palvelutiloja jouduttiin muokkaamaan, esimerkiksi tietopalvelun päivystyspiste siirrettiin ensimmäiseen kerrokseen lainaustoimiston yhteyteen. Samaan aikaan jatkettiin ostettujen kokoelmien suunnitelmallista evaluointia karsimalla vanhentunutta, päällekkäistä ja huonokuntoista aineistoa. Kokoelmista poistettiin kaikkiaan yli 50 000 nidettä.

Jyväskylän maakunta-arkiston jäljelle jääneet kokoelmat, suurimpana Jyväskylän seminaarin kirjasto, siirrettiin yliopiston museon hallintaan. Yliopiston päärakennuksessa ollut 1500 hyllymetrin Aallon lehtivarasto tyhjennettiin rakennuksen korjauksen tieltä ja siirrettiin karsittuna Killerin etävarastoon.

Kirjasto osallistui laajaan kansalliseen käyttäjäkyselyyn. Saaduissa 691 vastauksessa kehuttiin uudistettuja aukioloaikoja, asiakaspalvelua, tiedonhaun ohjausta ja tiedonhankinnan opetusta. Parannusta toivottiin työskentelyolosuhteisiin (ergonomia, valaistus ja sisäilma). Elektronisten kirjojen (erityisesti kurssikirjojen) sekä ryhmä- ja hiljaisten työtilojen määrään toivottiin lisäystä.

Vuonna 2012 alkanutta e-kirjojen tehostettua hankintaa jatkettiin lisensioimalla muun muassa suomenlaki.com-palvelu, Springerin täydennyspaketit sekä toteuttamalla lähes kaikki asiakkaiden esittämät yksittäishankinnat. Vierailuilla opintovaatimuksia vaihtaviin tiedekuntiin markkinoitiin erityisesti e-kirjojen käyttöä kurssikirjallisuutena. Kurssikirjojen yli 5 000 nimekkeestä 7 % on nyt käytettävissä sähköisessä muodossa.

Sähköisen kirjan teknologia -hankkeessa kirjaston ja yliopiston henkilökuntaa koulutettiin e-kirjojen ja iPad-laitteiden käyttöön sekä hankittiin laitteita lainattavaksi yliopiston henkilökunnalle ja opiskelijoille.

Osana yliopiston laatutyötä toteutettiin kirjaston järjestämän tiedonhankinnan opetuksen itsearviointi. Esiin nousseista parantamisalueista muodostettiin kehittämistehtäviä. Näistä ehdittiin vuoden aikana toteuttaa kirjaston OPSin uudistaminen. Lisäksi vahvistettiin tiedekunta- ja laitosyhteistyötä sekä kehitettiin opetusmenetelmiä entistä vuorovaikutteisemmiksi ja toiminnallisemmiksi.

Julkaisuyksikön hallinnoimissa yliopistosarjoissa julkaistiin ennätyselliset 131 teosta, aiempi ennätys ylittyi 15 kappaleella. Uusia rinnakkaistalletettuja artikkeleita kertyi JYX-arkistoon yli 300 kpl eli 20 % edellisvuotta enemmän. Artikkeleiden lataukset kaksinkertaistuivat edellisvuoteen verrattuna. JYX arvostettiin maailman 85. parhaaksi julkaisuarkistoksi kansainvälisessä Ranking Web of Repositories -vertailussa.

Jyväskylän yliopiston uusi verkkokauppa valmistui tuotantokäyttöön kirjaston, talouspalvelujen ja IT-palvelujen yhteisprojektina. Samanaikaisesti aloitettiin uuden yliopistokaupan suunnittelutyö. Julkaisukoordinaattori osallistui kaupan liiketoimintasuunnitelman tuottamiseen.

Keväällä toteutetun sisäilmastokyselyn tuloksena kirjaston ilmanvaihtokanavat päätettiin puhdistaa. Työn yhteydessä tehdyissä kuitumittauksissa löydettiin muutamien huoneiden pinnoilta sekä kanavista vähäisessä määrin mineraali- ja asbestikuituja. Kirjastossa päätettiin toteuttaa tehostettu siivous sekä kuitulähteet eliminoiva korjaustyö vuoden 2014 alkupuolella.

Vapaakappalekokoelman uutta kirja-aineistoa vuosikymmenen vaivannut luettelointiviive saatiin kurottua umpeen. Vuoden aikana luettelointiin noin 9000 julkaisua aiempaa vuotta enemmän. Nyt tiedot kirjastoon saapuneesta kotimaisesta aineistosta näkyvät JYKDOK-tietokannassa lähes ajantasaisesti.

Kirjasto osallistui yliopiston Interaktiivinen opetus ja oppiminen -hankkeeseen pilotilla, jonka tuloksia käytettiin tiedonhankinnan opetuksen rakenteellisessa ja sisällöllisessä kehittämisessä. Marja Kokko ja Eeva Koponen onnistuivat työssään niin, että heidät palkittiin yliopiston opetuksen kehittäjinä.

2. Olennaiset tapahtumat tilikauden jälkeen

Kuitusaneeraus sekä siihen liittyvä tehostettu siivous on alkanut kirjaston tiloissa tammikuussa. Tämä tulee vähäisessä määrin vaikuttamaan henkilökunnan sekä asiakkaiden työskentelyyn. Lounasravintola Lozzi 2 avasi ovensa kirjaston tiloissa 7.1.2014. Kirjastossa seurataan sen vaikutuksia kävijämääriin ja kirjaston toimintaan.

3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kirjaston toimintakenttä tulee lähivuosina muuttumaan huomattavasti. Olemassa olevat tehtävät muovautuvat ja aivan uusia tehtäviä otetaan vastaan. Tämä edellyttää kirjaston johtamisjärjestelmän tarkistamista.

Kirjastorakennuksen peruskorjaus antaa mahdollisuuden muokata tilat tulevaisuuden oppimiseen soveltuviksi. Kirjasto laatii oman ehdotuksensa tilankäyttösuunnitelmaksi vuoden 2014 aikana yhdessä kirjaston henkilökunnan, asiakkaiden ja yliopiston asiantuntijoiden kanssa.

Kirjasto ottaa vastuun julkaisutietojen viemisestä TUTKAan. Uusi informaattikko aloittaa työnsä helmikuussa ja päivitykset aloitetaan huhtikuun alussa 2014. Kirjasto osallistuu myös uuden yliopistokaupan suunnitteluun ja toimintaan.

Kirjaston käyttämät tietojärjestelmät sekä kansalliset tietokannat uudistetaan laajapohjaisissa projekteissa muutaman lähivuoden kuluessa. Parhaimmillaan työ johtaa aivan uudenlaisiin tiedonhaun mahdollisuuksiin. Uusi JYKDOK, tiedonhaun käyttöliittymä, joka on KDK-hankkeessa tuotetun Finnan paikallinen näkymä, on kirjastossa jo käytössä vuonna 2013 tehdyn voimakkaan kehitystyön tuloksena ja kehittyy edelleen.

4. Arvio merkittävimmistä riskeistä

Toimintaympäristön muutoksen kokonaisvaltainen hallinta on vaikeaa. Kirjaston on osattava tehdä oikeita valintoja ja kyettävä hankkimaan ylimenokauden rahoitusta uusien tietojärjestelmien hankkimiseksi.

Tietojärjestelmien uudistustyö etenee kaikkien kirjastosektoreiden yhteistyönä. Tämä tarkoittaa, että työtä tehdään pienimmän yhteisen nimittäjän mukaisesti. Yliopistokirjastoille tämä merkitsee riskiä, koska työ etenee hitaasti, lopputulos voi olla epäedullinen ja lisäksi työhön tarvittava kansallinen rahoitus on epävarma.

Kirjasto tekee parhaansa käyttääkseen saamansa määrärahat asiakkaittensa palvelamiseen mahdollisimman tehokkaasti. Kaikki kirjaston merkittävimmät menoterät (aineistot, palkat ja tilat) kuitenkin kasvavat tasaisesti, joten nykyisen palvelutason säilyttäminen edellyttää noin kolmen prosentin vuotuista kasvua määrärahoihin. Koska kirjaston menorakenne on jäykkä, budjetin tätä pienemmät muutokset näkyvät lyhyellä aikavälillä voimakkaimmin aineistohankinnan vaikeutumisenä.

5. Arvio taloudellisesta asemasta ja tuloksesta

Kirjaston talousarvio vuodelle 2014 on tasapainoinen ja nollatulokset on saavutettavissa.

6. Tunnusluvut toiminnasta sekä taloudellisesta asemasta ja tuloksesta

Yliopistokirjastot keräävät toiminnastaan varsin kattavan tietokannan Kansalliskirjaston ylläpitämään KITT2 -tietokantaan. Tulokset ovat käytettävissä huhtikuussa 2014.

7. Henkilöstö

Kirjaston johtaja Kimmo Tuominen siirtyi Helsingin yliopistoon 1.6.2013 lähtien. Uusi johtaja Ari Muhonen aloitti 4.11.2013. Väliaikana kirjastoa johti kehittämisspäällikkö Risto Heikkinen.

Kirjastoon rekrytoitiin kaksi uutta informaattikkoa, toinen verkko- ja toinen tieto/tutkijapalveluihin. Kaksi määräaikaista työntekijää palkattiin tilapalveluiden kustantamana kurssikirjaston siirtoon lounasruokalan tieltä. Eläkkeelle jäi kaksi kirjastosihteeria.

Kirjasto osallistui yliopiston työhyvinvointikyselyyn keväällä 2013. Tuloksissa näkyi rohkaisevaa kasvua kehitysmuutoksen, yhteisöllisyyden ja osaamisen jakamisen osalta. Myös esimiestyö ja strateginen johtaminen koettiin olevan hyvällä mallilla. Kehittämistä on työn häiriötekijöiden kuriin saattamisessa.

Ari Muhonen
johtaja